

Duurzaamheidsagenda gemeente Kapelle Bouwsteen Verduurzaming eigen organisatie

2 Voorwoord wethouder Mackintosh

De bouwsteen verduurzaming van de eigen organisatie is de laatste bouwsteen van de Duurzaamheidsagenda. In dit document beschrijven we hoe we als gemeentelijke organisatie ons beste beentje voor zetten op het gebied van duurzaamheid. Zo laten we onze inwoners zien dat we samen stappen zetten richting een duurzame organisatie.

In de Raadscontourennota 2022 – 2026 hebben wij al afgesproken dat we als gemeente het goede voorbeeld geven.

In 2019 is een start gemaakt met het opstellen van het duurzaamheidsbeleid. Het beleid wordt gevat in de Duurzaamheidsagenda met Bouwstenen als elektriciteit, warmte in de gebouwde omgeving, mobiliteit, natuur en een klimaatbestendige leefomgeving.

Dit beleidsstuk bundelt de ambities van de eerdere bouwstenen, en past ze toe op onze eigen organisatie.

Als wethouder zet ik me hier met volle overtuiging voor in.

Siwart Mackintosh
Wethouder gemeente Kapelle

3 Inleiding

Nederland verduurzaamt¹. Als overheid hebben we invloed op het tempo waarmee dat gaat. Denk bijvoorbeeld aan het Akkoord van Parijs (2015). Hierin verbindt Nederland zich als ondertekenaar aan de klimaatdoelstellingen tot 2050. Het Nationale Klimaatakkoord van 2019 is onze Nederlandse doorvertaling hiervan. Dit akkoord werken we lokaal uit in onze Duurzaamheidsagenda. Met de bouwstenen uit deze agenda stelden we doelen voor onze inwoners en de bedrijven op ons grondgebied.

Dit is de laatste bouwsteen van onze Duurzaamheidsagenda. De bouwstenen die we eerder schreven gaan over de gemeente Kapelle als gebied. Deze bouwsteen gaat over Gemeente Kapelle als organisatie. We verduurzamen al langer onze eigen organisatie. Er liggen bijvoorbeeld sinds 2013 zonnepanelen op het dak van het gemeentehuis. Ook verduurzaamden we het gemeentehuis naar label C. Maar met deze bouwsteen leggen we onze ambities en doelen voor de verduurzaming van onze eigen organisatie vast. En zorgen we voor een duidelijk plan om deze ambities en doelstellingen te halen. Ook willen we als Gemeente Kapelle het goede voorbeeld geven aan onze inwoners. Het motto van deze bouwsteen is dan ook “practice what you preach”; we laten zien dat we duurzaamheid uitdragen als gemeente maar ook als gemeentelijke organisatie.

Dit beleidsstuk heeft twee doelen:

- De voortgang uitwerken op reeds gezette ambities over duurzaamheid in de eigen organisatie
- Thema's in kaart brengen die ook betrekking hebben op duurzaamheid in de eigen organisatie en daar nieuwe ambities op bepalen

De bouwsteen is breed opgezet. Er is eerst gekeken op welke thema's er nog ambities voor ons als organisatie bij komen. Dit is gedaan door te kijken hoe de ambities uit de bouwstenen die al voor de inwoners van Kapelle gelden, op onze eigen organisatie toepasbaar zijn. Daarnaast zijn medewerkers van Gemeente Kapelle tijdens het proces betrokken in het bepalen van ambities voor de organisatie. Er zijn vier thema's waarop doelstellingen zijn geformuleerd. In de tabel hieronder zijn deze thema's toegelicht, met per thema het beleidsstuk waaruit informatie is opgedaan.

Thema	Beleidsstukken	Onderwerpen
-------	----------------	-------------

1) Wat is duurzaamheid? Duurzaamheid wil zeggen dat we in onze behoeften voorzien, zonder dat we mensen, het milieu of de economie in gevaar brengen, nu of in de toekomst

Eigen vastgoed	Bouwsteen Elektriciteit (deel 1), Bouwsteen Warmte in de gebouwde omgeving, Bouwsteen Natuur & Biodiversiteit, Bouwsteen Klimaatbestendige leefomgeving	
Eigen mobiliteit	Bouwsteen Mobiliteit, RES1.0 & 2.0	
Eigen afval	Bouwsteen Circulaire gemeente	
Eigen bedrijfsvoering & overig	Inkoopbeleid Kapelle	

4 Beleidskaders, borging & proces

De basis voor de bouwsteen eigen organisatie ligt in het Strategisch Kompas van 2019 en de Raadscontourennota (2022-2026). Zo staat er in het Kompas bijvoorbeeld dat de gemeente Kapelle op verschillende gebieden het goede voorbeeld geeft wat betreft duurzaamheid.

De ambities in deze bouwsteen raken aan beleid dat al is geformuleerd in de Duurzaamheidsagenda van de gemeente Kapelle. Zo hebben de bouwstenen Elektriciteit en Circulaire Economie al specifiek doelstellingen voor de eigen organisatie. Ook de Zeeuwse Regionale Energie Strategie (RES 1.0 & 2.0) is een bron geweest voor het opstellen van deze bouwsteen. Aan het begin van elk hoofdstuk staat een overzicht van reeds bestaande doelstellingen.

Verduurzaming kan alleen met goede monitoring. Daarom is een CO2-footprint opgesteld om de voortgang te monitoren, zie daarvoor hoofdstuk 6. Na vaststelling van de bouwsteen verduurzaming eigen organisatie communiceren we hierover door middel van een persbericht. Ook komt de bouwsteen op de website van de gemeente Kapelle te staan. Specifieke communicatie activiteiten tijdens de uitvoering zullen worden opgenomen in de communicatieparagraaf van het uitvoeringsprogramma. De CO2- footprint 2025 zal ook worden gedeeld met de inwoners.

De bouwsteen verduurzaming eigen organisatie heeft een eigen bestedingsbudget. Doelstellingen die inzetten op bijvoorbeeld bewustwordingsactiviteiten worden daarmee gefinancierd. Doelstellingen op andere thema's (zoals vastgoed en mobiliteit), moeten worden geborgd in de begroting van de desbetreffende onderwerpen. Voor de uitwerking van de doelstellingen per thema zullen de financiële kaders een belangrijke invloed hebben op de mogelijkheden.

Bij de uitwerking van iedere bouwsteen van de duurzaamheidsagenda kan er aanleiding zijn om de reeds vastgestelde bouwstenen te herzien om integratie tussen de onderwerpen te waarborgen. Het volgende proces is doorlopen:

- In 2023 is afgesproken dat de bouwsteen eigen organisatie volgens de planning van de Duurzaamheidsagenda pas na de bouwsteen circulariteit wordt vastgesteld (januari 2025)
- 2023- doorlopend: Ambtelijke afstemming met andere organisaties en medewerkers van de gemeente Kapelle;
- 2023: Voor de medewerkers van de gemeente is er een Plezierige lunch georganiseerd, waarbij de concept bouwsteen werd gepresenteerd.
- In oktober 2023 is er een Beeldvormende presentatie gegeven met de concept doelstellingen
- November & december 2024: Presentatie gegeven voor zowel de Ondernemingsraad (OR) en het Managementteam (MT) van de Gemeente Kapelle, om input op te halen.
- Op 25 februari 2025 is de concept bouwsteen gepresenteerd aan het college van de Gemeente Kapelle
- Op 4 maart 2025 is de concept bouwsteen gepresenteerd aan de Raadswerkgroep +

Totstandkoming bouwsteen

5 Verbonden organisaties

De gemeente Kapelle werkt samen met veel andere organisaties in Zeeland. We maakten daarom een inventarisatie met voorbeelden hoe andere organisaties en gemeenschappelijke regelingen duurzaamheidsambities toepassen op eigen activiteiten. Op basis van deze analyse, formuleren we in het hoofdstuk 'eigen bedrijfsvoering' een doelstelling.

De **Veiligheidsregio Zeeland (VRZ)** heeft aangegeven geen overkoepelend beleid op het gebied van duurzaamheid te hebben. Zij volgen de wettelijk vereisten en zijn aan het onderzoeken wat ervoor nodig is deze in de toekomst te behalen. Elektrisch rijden wordt hierin ook meegenomen.

Het **Openbaar Lichaam Afvalstoffenverwijdering Zeeland (OLAZ)**, ziet afval als een waardevolle grondstof. Door hergebruik van afval, dragen zij bij aan een circulaire economie. De landelijke VANG doelstelling (van afval naar grondstof) is voor het OLAZ een uitgangspunt: 75% hergebruik van huishoudelijk afval en max. 100 kg restafval per inwoner per jaar. Deze doelstellingen gelden voor alle Zeeuwse gemeenten.

RUD Zeeland De RUD Zeeland gaat binnenkort aan de slag met een verduurzamingsstrategie. Waarin onder andere de mobiliteit onder de loep wordt genomen. En wordt gekeken naar nieuwe vergoedingen, met duurzaam reizen als hoofdmotief. Carpoolen, lopen en fietsen en het OV naar het werken vallen hier onder. De dienstauto's van de RUD zijn al enige tijd hybride voertuigen.

Gemeente Middelburg (inkoop) De gemeente Middelburg is bezig met het implementeren van Maatschappelijk Verantwoord Inkoop- doelstellingen in de gemeentelijke organisatie. Zij maken op het gebied van inkoop eerste een nulmeting, met een focus per afdeling.

Gemeente Goes (vastgoed) de gemeente Goes heeft zich als doel gesteld om in 2035 alle gemeentelijk gebouwen te hebben verduurzaamd. Voor de periode 2024-2027 hebben zij in het 'Uitvoeringsprogramma gemeentelijk vastgoed' 13 gebouwen geselecteerd voor maximaal duurzaam opknappen, inclusief de wettelijke energiebesparingsplicht. Goes heeft van al haar bezit een CO2- analyse en CO2 reductie pad gemaakt. Dit is gedaan aan de hand van een routekaart. De routekaart maakt inzichtelijk waar de gemeente nu staat en hoe zij op een kosteneffectieve manier kan toewerken naar een CO2-reductie. De gemeenteraad van Goes heeft voor de periode 2024-2027 ook investeringskredieten vrijgemaakt van in totaal 17,1 miljoen euro².

Gemeente Vlissingen (MVOI plan)³ De gemeente Vlissingen heeft in mei 2024 het manifest MVOI ondertekend. Zij committeren zich hiermee om duurzamer in te kopen. En maken gebruik van de Sustainable Development Goals ter ondersteuning. De gemeente Vlissingen heeft een doelstelling om minimaal 25% van de aanbestedingen MVI thema's toe te passen in 2027.

Gemeente Reimerswaal De gemeente Reimerswaal heeft in haar 'Energie en klimaatbeleid' (2021-2025) een apart hoofdstuk met doelstellingen voor de eigen organisatie. Daarin wordt onder andere benoemd

2) Amendement verduurzaming gemeentelijke gebouwen, Gemeente Goes, 11 april 2024

3) MVOI plan gemeente Vlissingen

dat het gemeentelijk vastgoed in 2040 energieneutraal moet zijn. Maar ook dat de CO2 footprint van de eigen organisatie voor inwoners inzichtelijk wordt gemaakt.

6 Hoe staan we ervoor?

Hieronder is CO2 footprint van de Gemeente Kapelle door de jaren heen toegevoegd. Met cijfers van 2016-2024. In het document: *CO2 footprint van de eigen organisatie* (2025) laten we zien hoe deze footprint is berekend. Wat ten eerste opvalt is dat zowel het elektriciteits- en gasverbruik van de gemeentelijke organisatie sinds 2018 afnamen. Hiermee nam ook de uitstoot af. Er is in 2023 ook een luchtbehandelingskast op het gemeentehuis geplaatst om aan label C te voldoen. Er wordt sindsdien deels verwarmd via de ventilatie. Een tweede punt van aandacht is dat de uitstoot van het woon-werkverkeer door het personeel van de gemeente, een relatief grote bron van uitstoot is. Dit door het feit dat veel medewerkers met de auto naar kantoor komen, en daardoor veel kilometers per jaar rijden. Daarnaast is de personele bezetting van de gemeente Kapelle gegroeid waardoor er meer kilometers zijn gemaakt. Zowel voor woon-werkverkeer als voor reizen met gemeentelijke voertuigen.

Totaal eigen organisatie in ton	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
CO 2 uitstoot verwarming gebouwen	57,70	61,92	74,83	55,19	51,49	51,80	44,16	47,70	43,45
CO 2 uitstoot elektriciteit	65,48	47,57	42,19	42,14	37,53	35,11	42,24	40,57	38,61
CO 2 uitstoot totaal gemeentelijke voertuigen	17,7	15,2	13,6	-	12,3	14,3	14,8	19	12
Totaal CO 2 uitstoot gemeentelijke organisatie in ton (scope 1 & 2)	140,88	124,69	130,62	97,33	101,32	101,21	101,2	107,27	94,06
CO 2 uitstoot woon-werkverkeer (w.w.) ⁴ (scope 3)	-	-	-	-	-	-	64	71	83

De Gemeente Kapelle compenseert momenteel al het gasverbruik via het Zeeuws Klimaatfonds (ZKf)⁵ en het elektriciteitsverbruik via Nederlandse windenergie. Voor deze compensatie betalen we een bedrag per ton CO2. Van dit geld ondersteunt ZKf (Zeeuwse) projecten of initiatieven die de uitstoot van CO2 tegengaan.

7 Eigen vastgoed

Zoals de CO2 footprint laat zien, vormt het verwarmen en het elektriciteitsgebruik van de eigen gebouwen een groot deel van de eigen uitstoot. Als het gaat om CO2 reductie, is het daarom logisch om over dit onderdeel als eerste een ambitie te formuleren. De uitstoot van onze gebouwen is goed te monitoren. De Gemeente Kapelle heeft elk jaar inzicht in hoeveel elektriciteit en gas er gebruikt is.

We beginnen dit hoofdstuk met de reeds bestaande doelstellingen, daarna volgt een afbakening en een beschrijving van de huidige stand van zaken. Daarna gaan we in op de wettelijke verplichtingen ten aanzien van de verduurzaming van gemeentelijke gebouwen. Ten slotte stellen we een doelstelling voor, om ons vastgoed in de toekomst strategisch te verduurzamen.

7.1 Huidige verplichtingen & bestaande doelstellingen

In de bouwsteen Elektriciteit deel 1, is opgenomen dat er bij grote renovatie en/of nieuwbouw van gemeentelijk vastgoed, energieopwekking integraal in de planvorming wordt meegenomen. In onze bouwsteen Warmte in de gebouwde omgeving, is de ambitie dat de gebouwen van de Gemeente Kapelle in 2040 energieneutraal zijn. Dit betekent dat onze gebouwen hun energieverbruik in balans hebben met hun energie opwek (nul-op-de-meter).

4) De uitstoot van woon-werkverkeer is in 2022 voor het eerst uitgerekend, voor de jaren 2016-2021 zijn daarom geen emissies geregistreerd in de tabel

5) Het ZKf is in 2009 opgericht, met als doel om een bijdrage te leveren aan de energietransitie in de provincie Zeeland. Bedrijven, overheidsinstellingen, organisaties en burgers hebben de mogelijkheid hun CO2 emissies te compenseren, door een bepaald percentage over te maken naar het ZKf. Met dit geld financiert het fonds verschillende duurzame projecten in Zeeland. Zoals bijvoorbeeld postcoderoos projecten, het plaatsen van zonnepanelen op scholen, het vervangen van verlichting op voetbalvelden en het stimuleren en ondersteunen van deelmobiliteit.

In 2050, moeten de bijna 7 miljoen woningen en 1 miljoen andere gebouwen in Nederland aardgasvrij zijn (Klimaatakkoord). Daaronder valt en past een aardgasvrij gemeentelijk vastgoed. In het Integraal huisvestingplan onderwijs van 2019, staat dat het maatschappelijk vastgoed (waaronder scholen) in 2040 energieneutraal moeten zijn en dat nieuwbouw van het aardgas moet kunnen worden afgekoppeld.

Doelen

- 2023 kantoorgebouw moet energielabel C zijn
- 2040 Energie-neutrale voorraad overheidsgebouwen en scholen
- 2050 Aardgasvrije gebouwde omgeving NL

Voor gemeentelijke nieuwbouw geldt dat de vergunningaanvragen vanaf 1 januari 2019 moeten voldoen aan de eisen voor Bijna Energieneutrale Gebouwen (BENG). Vanaf 1 januari 2023 moet elk gebouw met een kantoorfunctie, groter dan 100 m2 en met een kantoorfunctie > 50% van het gebouw, minimaal energielabel C hebben.

7.2 Afbakening

Het vastgoed van de gemeente Kapelle is als volgt afgebakend:

- Gemeentehuis
- Gemeentewerf
- Dorpshuizen
- Brandweerkazernes
- Overige gebouwen
- Onderwijshuisvesting

7.3 Stand van zaken

De stand van zaken over het vastgoed van de gemeente Kapelle is hieronder toegevoegd.

Voor de huisvesting van de scholen is deze informatie nog niet samengevat.

Eigen vastgoed	Energie label	Stand van zaken
Gemeentehuis Kapelle	C (2024)	Quickscan uitgevoerd van het gemeentehuis met bijbehorende verduurzamingsmogelijkheden in 2019. Presentatie in oktober 2023 aan gemeenteraad over een lange termijnplan voor de huisvesting van het gemeentehuis met de vraag of het gemeentehuis nog voldoet aan de functionele eisen. In 2025 wordt de nota dienstverlening opgesteld.
Gemeentewerf	Nvt	Er wordt een locatie gezocht voor een nieuwe gemeentewerf. De huidige gemeentewerf wordt niet meer verduurzaamd.
Dorpshuis de Vroone	D (2013)	Gebouw wordt met subsidie verduurzaamd, met een levensduur tot 2040. Gebouw wordt gasloos gemaakt. In 2025 nieuw energie-label aanvragen.
Dorpshuis Schore	Geen	Aanvullende verduurzaming voor de voormalige gymzaal: aanleggen van luchtbehandeling. De ruimte krijgt een bijeenkomstfunctie met bijbehorende eisen.
Dorpshuis de Wemel	A (2013)	We verduurzamen met subsidie voor de middellange termijn in 2025. In 2025 vragen we een nieuw energielabel aan.
Brandweerkazernes	Nvt	Onderzocht gaat worden hoe de kazernes toekomstbestendig kunnen worden in samenwerking met de VRZ.
Dicwale	Nvt	Verduurzamingsmaatregelen zijn voor korte termijn uitgevoerd. Uitgangspunt nu is behoud van het gebouw tot 2034.
Molenvate	Nvt	Gebouw momenteel niet in gebruik. Planvorming voor de ijsbaan en voormalig sportgebouw loopt.
Van der Biltlaan 34	Nvt	Betreft voormalig schoolgebouw 't kleine honk, welke nu gebruikt wordt voor speciaal onderwijs en basisonderwijs. Het toekomstig gebruik van het gebouw is nog onzeker.
Peilhuisje	Nvt	Dit is een klein gebouwtje (geen monument) welke verhuurd wordt. In het gebouw is geen gasaansluiting. Het gebouwtje wordt elektrisch verwarmd.

Praathuisje De Punt	Nvt	Voormalig seinhuisje. Geen gasaansluiting, maar elektrisch verwarmd. Het praathuisje wordt gebruikt als ontmoetingsplaats.
---------------------	-----	--

7.4 Andere positieve effecten van verduurzaming

De investeringen voor de verduurzaming van eigen vastgoed, leiden niet alleen tot CO2 besparing. Maar kunnen ook andere voordelen met zich meebrengen, namelijk:

- Waardeverbetering en verhoging van de huisvestingskwaliteit;
- Verlaging van de exploitatiekosten;
- Realisatie van een prettiger verblijf- en werkklimaat voor bezoekers, gebruikers en medewerkers. Wat een hogere werkproductie oplevert;
- Verlenging van de levensduur van een gebouw;
- Imagoverbetering en een voorbeeldfunctie kunnen uitstralen.

7.5 Doelstelling

Het verduurzamen van gemeentelijk vastgoed dient op een zo strategische, integrale en transparante manier te gebeuren. Hiervoor is een routekaart een handig instrument. De doelstelling voor dit hoofdstuk luidt dan ook:

Doelstelling 1 :

“We stellen uiterlijk in 2026 een routekaart voor de verduurzaming van de gemeentelijke gebouwen en onderwijsinstellingen op”

Op basis van de routekaart maken we een uitvoeringsprogramma (met een looptijd van bijvoorbeeld vier jaar). In dit uitvoeringsprogramma staan de gebouwen die als eerste worden verduurzaamd om zo efficiënt mogelijk toe te groeien naar een energieneutrale voorraad in 2040⁶.

De volgende vijf stappen vallen onder een routekaart.

1. Inventarisatie

We maken een inventarisatie met de actuele stand van zaken. We bepalen welke gebouwen de gemeente wil behouden en tot welk jaar. Daarnaast maken we ook een inventarisatie van de onderwijsinstellingen. De inventarisatie bestaat uit informatie als: de leeftijd per gebouw, het huidige energie label, de bruto vloer oppervlakte, de boekwaarde en het gebruik van het gebouw.

2. Welke gebouwen verduurzaamd

Welke gebouwen wil de gemeente tot na 2040 behouden, welke willen we verduurzamen? En wat gaat dit naar verwachting kosten?

3. Welke gebouwen gerenoveerd

In kaart brengen welke gebouwen gerenoveerd gaan worden en welke gesloopt gaan worden.

4. Prioriteren

Aan de hand van verschillende afwegingsfactoren prioriteren welke gebouwen eerst worden aangepakt. Hieronder staan voorbeelden van afwegingsfactoren. Deze lijst kan bij het opstellen van de routekaart nog worden aangevuld, en dient om een idee te geven. Op basis van de afwegingsfactoren maken we scores per gebouw. De geprioriteerde gebouwen komen in het uitvoeringsprogramma.

5. Uitvoeringsprogramma

Na de prioritering, nemen we gebouwen die als eerste worden aangepakt in het uitvoeringsprogramma op. Programma bestaat uit korte termijn begroting van het uitvoeringsplan en hoe het op lange termijn kan worden gefinancierd. Uitgangspunt is dat het geld dat er in Kapelle beschikbaar is, zo efficiënt

6) De gemeenteraad van Goes heeft in 2024 haar uitvoeringsprogramma voor de verduurzaming van gemeentelijk vastgoed vastgesteld. Dit uitvoeringsprogramma kwam tot stand na een routekaart, en een uitgebreide en transparante visie op wanneer welk gemeentelijk vastgoed aan de beurt komt. Dit beleid kan voor Kapelle een voorbeeld zijn, en is ter inspiratie gebruikt voor de doelstelling van dit hoofdstuk.

mogelijk wordt benut. Zo zorgt het uitvoeringsprogramma ervoor dat de gemeente op een kosteneffectieve manier kan toewerken naar CO2-reductie.

Voorbeelden van afwegingsfactoren.

Afwegingsfactor	Toelichting
1) Kosten	Afweging : voor welk gebouw kan er zo kosten efficiënt mogelijk worden verduurzaamd? Wat is de terugverdiëntijd per investering per gebouw?
2) Bezettingsgraad	Afweging: hoe vaak & intensief wordt elk gebouw dagelijks gebruikt? Hoe werkt het dagelijks gebruik per gebouw terug in je terugverdiëntijd?
3) Haalbaarheid zwaardere elektra aansluiting	Afweging: kan het gebouw worden verduurzaamd met een zwaardere elektra aansluiting, gezien het gebrek aan transportcapaciteit?
4) Staat van het vastgoed & Koppeling met Meerjaren Onderhouds Programma (MJOP)	Afweging: voor welke gebouwen moet zoveel gebeuren, dat de investering in verduurzaming niet logisch is? Wat is de koppeling met hetgeen al is vastgesteld in de Meerjaren Onderhoudsprogramma's?
5) Afweging Wijk Uitvoerings Programma (WUP)	Afweging: wanneer er in de WUP een wijk aangepakt wordt, kan er een koppelkans ontstaan (voordeel) met het verduurzamen van vastgoed wat in dezelfde wijk ligt.
6) Afweging afstoten gemeentelijk vastgoed	Afweging: als blijkt dat dat gebouwen in slechte staat van de gemeente worden afgestoten, moeten we voorkomen dat dit geen probleem is wat doorgeschoven wordt naar de particuliere/private sector

7.6 Vergroening & Afvoer hemelwater

Duurzaamheid gaat vanzelfsprekend niet alleen over stenen. Ook klimaatadaptatie en groenbeheer komt in dit hoofdstuk over vastgoed terug. In de bouwsteen 'natuur en biodiversiteit' van de gemeente Kapelle (2021), is de hoofddambitie om de natuurwaarden en de lokale biodiversiteit in de gemeente Kapelle te verhogen. Daarnaast staat er in de bouwsteen klimaatbestendige leefomgeving dat we zoveel mogelijk wateroverlast door hevige regenval voorkomen door het rioleringsstelsel te ontlasten. Meer groen rondom gebouwen draagt hieraan bij en zorgt voor een stukje klimaatadaptatie. Daarom kiezen we voor een tweede doelstelling:

Doelstelling 2:

" We passen groen toe rondom onze gemeentelijke gebouwen "

8 Eigen mobiliteit

8.1 Inleiding

Werknemers van de Gemeente Kapelle verplaatsen zich in werkverband om verschillende redenen. De meeste kilometers worden afgelegd voor het woon-werkverkeer, naar het gemeentehuis of de gemeentewerf. Hiernaast zijn er ook verplaatsingen die 'dienstreizen' heten. Soms is er een bezoek nodig op locatie, of dit nou het onderhoud voor een begraafplaats of een werkbezoek bij een andere gemeente is. Deze verplaatsingen zijn momenten waarop de werkgever invloed kan hebben. Hoe kunnen wij deze zo duurzaam mogelijk maken?

8.2 Landelijke wetgeving & RES

In de RES 1.0 hebben we al afgesproken dat het gemeentelijk wagenpark emissieloos is in 2030. De ambitie is om 2030 een fossiel vrij, en sterk CO2 vrij gemeentelijk materiaalpark te hebben. Deze transitie vindt plaats op natuurlijke vervangmomenten, waarbij voor bestaand materiaal, het jaartal 2030 niet leidend is maar de technische afschrijving (Bouwsteen Mobiliteit, jan 2023).

Sinds juli 2024 is er in Nederland een nieuwe CO2 rapportageverplichting t.a.v. personenmobiliteit (RVO). Deze verplichting geldt voor organisaties met meer dan 100 werknemers. Hier vallen wij als Gemeente Kapelle onder. We monitoren sinds 1 juli 2024 onze dienstreizen en het woon-werk verkeer van onze werknemers. Het woon-werkverkeer hebben wij al meegenomen in onze CO2 footprint van 2022 en 2023.

In 2026 gaat het Ministerie voor Infrastructuur en Waterstaat kijken of de totale uitstoot voor personen-mobiliteit per jaar, zoals aangeleverd door alle werkgevers, onder het CO2 uitstootplafond is gebleven. Als het plafond wordt overschreden, geldt er naast de rapportageplicht een nieuwe maximaal plafond per werkgever. Daar moet uiterlijk in 2030 aan worden voldaan (RVO, 2025).

In de Zeeuwse RES 2.0 is ook een ambitie opgenomen wat betreft het wagenpark van Zeeuwse overheden. Om het goede voorbeeld te geven, worden de eigen wagenparken zo snel mogelijk zero-emissie. Hierbij houden (semi-)overheden zich aan de Clean Vehicle Directive (CVD), wat overheden verplicht om bij aanschaf van nieuwe voertuigen deels te kiezen voor schone en energie zuinige voertuigen.

8.3 Stand van zaken

De Gemeente Kapelle beschikt momenteel over zeven bedrijfswagens (waarvan twee bestel auto's zijn). Daarnaast is er een elektrische auto die alleen door de BOA's wordt gebruikt. Het wagenpark van de gemeente is breder dan alleen auto's. Hierbij is te denken aan kleine tractoren, grasmaaiers en kleine machines met een verbrandingsmotor zoals bladblazers en zagen. Het gemeentelijke wagenpark bevat geen zware voertuigen. Ook zijn er twee elektrische dienstfietsen, die gebruikt kunnen worden op alle momenten door de medewerkers. Ten slotte is er de mogelijkheid voor medewerkers om een deel van het Individueel Keuze Budget (IKB) te gebruiken voor de aankoop van een fiets. Dit is fiscaal gezien gunstig.

8.4 Doelstelling

We willen ten aanzien van eigen mobiliteit inzetten op twee sporen:

- 1) Bewustwording
- 2) Creëren van een zo duurzaam mogelijk kader waarin de beslissingen voor woonwerk verkeer door elke medewerker wordt gemaakt.

De doelstelling is als volgt:

Doelstelling 3:

"We stimuleren medewerkers om op een duurzame manier naar het werk te komen. We promoten het gebruik van het OV en carpoolen"

Bewustwording doen we bijvoorbeeld door een jaarlijkse actie waar medewerkers erop attent worden gemaakt wat de voordelen van carpoolen zijn. Ook gaan we preciezer monitoren met een enquête wat de beweegredenen voor de keuze van vervoersmodaliteit per medewerker zijn. Daarnaast onderzoeken we de mogelijkheid voor een digitaal carpool platform. Hierop kunnen medewerkers zich registreren en gegevens zoals werktijden, woonplaats, vrije dagen etc. vrijwillig invoeren.

Ten aanzien van individuele beslissingen over woon-werkverkeer kijken we naar flexibiliteit. Zo staat in de huidige Regeling reiskostenvergoeding woon-werk het volgende: "De werknemer die heeft gekozen voor een vergoeding bij reizen met openbaar vervoer komt niet in aanmerking voor een kilometervergoeding woon- werkverkeer". Met de uitvoeringsinstantie voor personeels- en salarisadministratie wordt gekeken of dit valt te flexibiliseren.

9 Eigen afvalstromen

9.1 Inleiding

Dit thema gaat over de afvalstromen van de Gemeente Kapelle. Het sluit aan op de bouwsteen Circulaire Economie (vastgesteld in januari 2025), waarin er specifiek voor de eigen organisatie een doelstelling is opgenomen.

9.2 Stand van Zaken

Op het gemeentehuis van Kapelle wordt afval momenteel al gescheiden in rest-, papier- en plastic afval. Sinds oktober 2023 is onze gemeente ook gestopt met het gebruiken van kartonnen bekertjes, wat ons veel jaarlijks afval bespaart. Hieronder is toegevoegd hoeveel afval per jaar geproduceerd wordt op het gemeentehuis (in 2023):

- Restafval = 10.800 liter.
- Papier/karton = 10.800 liter
- Plasticafval 52x 240 liter = 12.480 liter
- Vertrouwelijk papier: wisselend en al aflopend.

Voor de gemeentewerf geldt dat het afval wat vrijkomt uit de kantine minimaal is en niet wordt geregistreerd. Dit afval wordt ongescheiden afgevoerd als bedrijfsafval bij het overig afval, wat vrijkomt bij werkzaamheden door de medewerkers van de buitendienst. Zoals zwerfafval wat in de plantsoenen wordt aangetroffen en het verzameld afval uit de openbare prullenbakken. Voor dit restafval is een perscontainer op het terrein aanwezig die circa 8 keer per jaar wordt afgevoerd en geleidigd.

Het groenafval wordt apart in een vak verzameld en geregeld afgevoerd. Dit geldt ook voor steenachtige materialen die vrijkomen door kleine werkzaamheden in eigen beheer of aangetroffen worden in de plantsoenen. Het oud ijzer waaronder gevonden fietsen worden apart bewaard en afgevoerd. Er vinden weinig onderhoudswerkzaamheden aan machines plaats. Daardoor komt een minimale hoeveelheid gevaarlijk afval vrij. Ook wordt er nauwelijks gebruik gemaakt van verf.

Het afval wat vrijkomt van de gemeentewerf mag niet worden afgegeven aan de naastgelegen milieustraat omdat deze alleen bedoeld is voor huishoudelijke afvalstromen.

Het afval dat vrijkomt uit aanbestede gemeentelijke werkzaamheden (bijvoorbeeld resten bestrating, hout) vervalt in principe aan de aannemer en komt niet op de gemeentewerf.

9.3 Doelstelling

Voor zowel het gemeentehuis als de gemeentewerf gaan we door met het monitoren van de hoeveelheid afval die per jaar wordt geproduceerd. Ook onderzoeken we hoe we afval verder laten afnemen en koppelen we dit aan een (SMART) reductie doelstelling. De doelstelling op dit thema is als volgt:

Doelstelling 4 :

"We monitoren de afvalstromen van de eigen gemeentelijke bedrijfsvoering, en we onderzoeken hoe we afval kunnen voorkomen en hoogwaardiger kunnen verwerken. Koppelen aan SMART reductie doelstelling"*

*uit bouwsteen Circulaire Economie (2024)

10 Eigen bedrijfsvoering & overig

10.1 Inleiding

Dit laatste hoofdstuk gaat over de eigen bedrijfsvoering en overige zaken. De volgende onderwerpen komen aan bod: openbare verlichting, inkoop en catering⁷. Ten slotte gaan we in op de rol die wij als Gemeente Kapelle hebben in het stimuleren van partnerorganisaties bij verduurzaming (zie ook hoofdstuk 5).

10.2 Openbare verlichting

Voor het thema openbare verlichting is er heel concreet energiebesparing te behalen. Het thema is te verdelen in twee stukken: het onderhoud van verlichting en de verlichting bij nieuwe projecten/ herinrichtingen straten. De operationele afstemming gebeurt via het Zeeuws brede: 'Bureau Openbare Verlichting Zeeland'. De provincie Zeeland heeft in 2023 een onderzoek laten uitvoeren: 'Lichtvervuiling in de provincie Zeeland'⁸.

Onze provincie is één van de weinige provincies in Nederland waar er nog duisternis kan worden ervaren. Sinds 2012 neemt kunstmatig licht in Zeeland toe. Een overmaat aan kunstmatig kan de gezondheid van mensen, dieren en planten schaden.

In de motie 'Stop onnodige verlichting' uit 2021, werd er in de Provinciale Staten aandacht voor dit thema gevraagd.⁹. Bij doorgaande wegen kan er ook slimme verlichting of dimverlichting worden toegepast, zonder de wegveiligheid negatief te beïnvloeden.

Lampen kunnen met dimverlichting bijvoorbeeld met 30% gedimd worden. In de Gemeente Kapelle is er op het moment nog geen vastgesteld beleid omtrent openbare verlichting. In de Kapelse Nota Ruimtelijke Kwaliteit uit 2015 staan wel regels omtrent reclameverlichting. Naar verwachting wordt er in 2025 een beleidsplan openbare verlichting opgesteld.

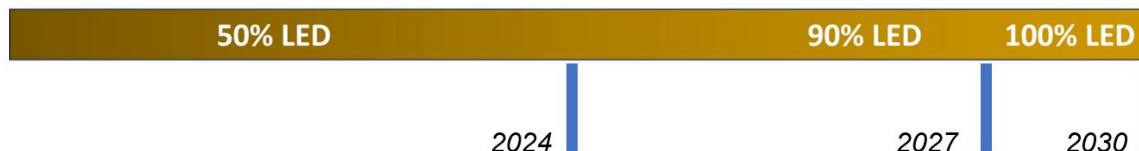
De stand van zaken op dit thema als volgt :

7) Voor rioolgemaal is geen doelstelling opgenomen, aangezien er al veel wordt samengewerkt, om meer 'data-driven' en dus efficiënter te werken.

8) Lichtvervuiling in provincie Zeeland, adviesrapport HAS green academy (juni 2023)

9) Motie 'Stop onnodige verlichting' 10 november 2021, PvdA, GroenLinks, CDA

- De laatste jaren is het verbruik van energie voor openbare verlichting **afgenomen** (mede door het plaatsen van LED lampjes, die en stuk energiezuiniger zijn, vergeleken met conventionele compacte fluorescentielampen);
- Zelfs met een forse uitbreiding van masten (bijv. voor nieuwe woningbouwprojecten), is het elektriciteitsverbruik tussen 2014 en 2022 **gedaald**;
- Kanttekening : door **hogere energieprijzen en netwerkkosten** is er niet direct een financiële besparing.
- Op grondgebied van de gemeente Kapelle (binnen bebouwde kom) staan er nu : **2.600 lampen** , daarvan is op het momenteel 50% verlicht met LED's.

Op het gebied van duurzaamheid stellen we twee doelstellingen voor, één op het gebied van LED, en één op het gebied van slimme verlichting (licht en duisternis). We zorgen dat we de twee doelstellingen gezamenlijk oppakken, zodat ze elkaar niet belemmeren in de uitvoering.

Doelstelling 5 : *"Bij natuurlijke vervangmomenten, plaatsen we LED lampen binnen onze bebouwde kom zodat we toegroeien naar 100% LED verlichting in 2030"*

Doelstelling 6: *" We onderzoeken in 2026 de mogelijkheid voor slimme verlichting / dimverlichting op plekken die van nature donker waren of op doorgaande wegen"*

10.3 Inkoop

De Gemeente Kapelle heeft ook als opdrachtgever en inkoper een voorbeeldfunctie. Ons huidige inkoop beleid bevat de handvatten, ambities en uitgangspunten waaraan de gemeente zich conformeert bij inkoop-trajecten. In het inkoopbeleid van Kapelle (2022) staat *"de inkopen die de gemeente Kapelle doet mogen de ambities uit de bouwstenen niet tegengaan. Waar mogelijk dragen de inkopen bij aan de in de bouwstenen genoemde ambities"*.

10.3.1 Stand van Zaken & Doelstellingen

Drie voorbeelden van trajecten waar de gemeente Kapelle het afgelopen jaar duurzaamheidseisen hebben toegepast:

- Aanleg P+R locatie station Kapelle
- Herbestrating Wemeldinge Noord
- Herinrichting Dijkwelsestraat

Bij al deze aanbestedingen is het gunningscriterium "Schoon en emissieloos bouwen" gebruikt. Met dit gunningscriterium wordt er aan de inschrijvende partijen gevraagd om aan te geven hoe zij de werkzaamheden gaan uitvoeren qua: inzet materieel (werktuigen), inzet voertuigen en inzet gereedschap. Daarbij is de regel 'hoe milieuvriendelijker de inzet, des te meer voordeel de inschrijver krijgt voor zijn inschrijving'. Inzet van een elektrische vrachtwagen levert dus meer voordeel op dan de inzet van een vrachtwagen op diesel.

Op dit thema van de bouwsteen eigen organisatie, wordt er ingezet op bewustwording. Dit doen we door een jaarlijkse thema middag over duurzaam aanbesteden voor medewerkers van de Gemeente Kapelle. Zodat medewerkers die veel met aanbestedingstrajecten werken, duurzaamheid kunnen toepassen op basis van eerdere goede voorbeelden. En kunnen onderbouwen waarom er wel / niet voor een duurzaamheidsthema is gekozen per traject.

De doelstelling is als volgt:

Doelstelling 7: *" We stimuleren het toepassen van duurzaamheidsonderwerpen bij aanbestedingen. Een toelichting waarom wel / waarom niet wordt per aanbestedingstraject toegevoegd"*

10.4 Catering

Wat betreft catering is de Gemeente Kapelle al redelijk vooruitstrevend op het gebied van duurzaamheid. Zo worden er optioneel vegetarische broodjes aangeboden tijdens lunch overleggen en is er vaak lokaal fruit voor de medewerkers in de kantine. Toch zijn er nog mogelijkheden om de catering voor mede-

werkers en gasten van de gemeente te verduurzamen. Daarnaast kunnen wij als organisatie ook het gebruik van duurzame kantoorartikelen stimuleren. Zoals bijvoorbeeld de inkoop van printpapier met een keurmerk. Daarnaast kan er gedacht worden aan meer lokale streekproducten die zonder gifstoffen zijn geproduceerd, en de inkoop van fairtrade koffie en thee. Broodbeleg zoals kaas en vlees kan biologisch worden ingekocht en we onderzoeken het draagvlak naar een standaardisering van vegetarische broodjes, waarbij vlees de uitzondering i.p.v. de regel wordt. Hetzelfde geldt voor de snacks die tijdens de borrels worden aangeboden. Zo kan duurzaamheid ook samengaan met een gezonde keuzes.

Doelstelling 8:

" We zetten in op duurzame en gezonde catering en inkoop van duurzame kantoorartikelen"

10.5 Verbonden partijen

Op basis van de analyse in hoofdstuk 5, blijkt dat veel van onze partner organisaties ook al stappen zetten richting een duurzame organisatie. De Gemeente Kapelle is vertegenwoordigd in het bestuur van verschillende gemeentelijke regelingen (GR'en). Met de huidige bouwsteen in de hand, starten we het gesprek en sporen we verbonden partijen aan om ook met duurzaamheid aan de slag te gaan. Dit doen we met informatiedeling (welke eisen zijn er nu), en bewustwording (delen van hoe we als gemeente dit onderwerp oppakken).

Doelstelling 9:

" We sporen verbonden partijen aan om ook met duurzaamheid binnen de eigen organisatie aan de slag te gaan"

11 Uitvoeringsprogramma

Doelstelling	Planning	Stappen	Betrokken collega
1) <i>We stellen uiterlijk in 2026 een routekaart voor de verduurzaming van de gemeentelijke gebouwen en onderwijsinstellingen op</i>	Q3 2025 – 2026 2025 - doorlopend	Inventarisatie staat van gebouwen, onderzoek waar vergroening kan worden toegepast Start opstellen routekaart gemeentelijk vastgoed	Collega duurzaamheid, Adviseur facilitair, projectleider vastgoed
2) <i>We passen groen toe rondom onze gemeentelijke gebouwen</i>			
3) <i>We stimuleren medewerkers om op een duurzame manier naar het werk te komen. We promoten het gebruik van het OV en carpoolen.</i>	2025 - doorlopend	Gesprekken met de GR en P&O over mogelijkheden flexibilisering woonwerkvergoeding, stimuleren carpoolen. Bewustwording door jaarlijkse actie met voordelen van carpoolen zijn, onderzoeken carpoolplatform	Collega duurzaamheid
4) <i>We monitoren de afvalstromen van de eigen gemeentelijke bedrijfsvoering, en we onderzoeken hoe we afval kunnen voorkomen en hoogwaardiger kunnen verwerken. Koppelen aan SMART reductie doelstelling</i>	Q3 2025	In kaart brengen afvalstromen gemeenten	Collega duurzaamheid
5) <i>Bij natuurlijke vervangmomenten, plaatsen we LED lampen binnen onze bebouwde kom zodat we toegroeien naar 100% LED verlichting in 2030</i>	2025-2030	Doorlopend monitoren wat de percentages LED verlichting zijn in openbare ruimte	Collega duurzaamheid, medewerker openbare ruimte
6) <i>We brengen de mogelijkheden voor slimme verlichting / dimverlichting in kaart.</i>	2026	Onderzoek doen naar dimverlichting op donkere plekken	Collega duurzaamheid, medewerker openbare ruimte

7)	<i>We stimuleren het toepassen duurzaamheidsonderwerpen bij aanbestedingen. Een toelichting waarom wel / waarom niet wordt per aanbestedingstraject toegevoegd.</i>	Q3 2025 2025 – doorlopend	Organiseren thema middag 'duurzaam aanbesteden' voor ambtenaren gemeente Kapelle Doorlopend: duurzaamheidsambtenaren geven advies over hoe duurzaamheid kan worden toegepast in aanbestedingstrajecten en in de gemeentelijke catering.	Collega duurzaamheid, inkoper, bodes
8)	<i>We zetten in op duurzame en gezonde catering en inkoop van duurzame kantoorartikelen</i>			
9)	<i>We sporen verbonden partijen aan om ook met duurzaamheid binnen de eigen organisatie aan de slag te gaan</i>	2025 – doorlopend	In gesprek met Zeeuwse gemeenten en verbonden organisaties over hoe zij verduurzaming eigen organisatie aanpakken. Gebruiken ambtelijk netwerk.	Collega duurzaamheid

12 Literatuurlijst

- Amendement verduurzaming gemeentelijk gebouwen Gemeente Goes (2024) [2](#)
- Bouwsteen Beleidsplan Circulaire Economie Zeeuwse Gemeenten 2025-2028 [Microsoft Word - 20241114 DEFINITIEF Concept beleidsplan Circulaire Economie Zeeuwse gemeenten](#)
- Bouwsteen Elektriciteit deel 1 (2020) [Bouwsteen elektriciteit deel 1.pdf](#)
- Bouwsteen Klimaatbestendige leefomgeving (2022) https://kapelle.notubiz.nl/document/11828256/1/2022-36a_+Bouwsteen+Klimaatbestendige+Leefomgeving?connection_type=1&connection_id=7023826
- Bouwsteen Mobiliteit (2023) [R4264-DUURZAAM-KAPELLE-DOCUMENT-MOBILITEIT-V6.pdf](#)
- Bouwsteen Natuur en Biodiversiteit (2021) [Bouwsteen natuur en biodiversiteit.pdf](#)
- Bouwsteen Warmte in de Gebouwde Omgeving (2022) [Bouwsteen Warmte in de gebouwde omgeving.pdf](#)
- Inkoopbeleid Gemeente Kapelle (2022)
- Lichtvervuiling in provincie Zeeland, adviesrapport HAS green academy (2023)
- Motie 'Stop onnodige verlichting' Provinciale Staten van Zeeland. (2021)
- MVOI plan gemeente Vlissingen (2022) [MVOI.cdr](#)
- Raadscontourennota gemeente Kapelle (2022-2026) [Raadscontourennota d.d. 29-6-22.pdf](#)
- RES 1.0 Regionale Energiestrategie Zeeland Versie februari 2020 [RES 1.0 - RES Zeeland](#)
- RES 2.0 Regionale Energiestrategie Zeeland 2.0 [RES 2.0 - RES Zeeland](#)
- Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). (2025). Gegevensverzameling werkgebonden personenmobiliteit. [Gegevensverzameling werkgebonden personenmobiliteit](#)